

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Bli kvitt mördarsniglar – hur?

FRÅGA: Vilket är det bästa sättet att få bort eller skrämja bort mördarsniglarna från trädgården?

SVAR: En kombination av olika bekämpningsmetoder är det bästa, när man bekämpar den spanska skogssnigeln eller mördarsnigeln. Viktigt är att ihärdigt plocka och oskadliggöra både unga och

Snigelägg vid potatis i oktober.

Ung och fullvuxen mördarsnigel sida vid sida i maj.

vuxna sniglar samt deras ägg. Lär känna alla stadier och bekämpa från tidig vår till sen höst. Trägen vinner. Sniglarna trivs på fuktiga ställen, blir aktiva till kvällen, och du lär dig snart var i trädgården de helst håller till. Där är du mest effektiv med bekämpningen. Sniglar är nedbrytare, kompostmaterial är således attraktivt, dock är växter som maskros, sallat och tagetes speciellt eftertraktade, men sniglarna är allätare. Använd även fångstfällor, olika bar-

riärer och tillåtna snigelmedel för att bekämpa sniglarna. Att skrämja bort dem är svårare, men i en torr miljö trivs de inte och försommartorka decimerar antalet effektivt. Och en snigel mindre, betyder i teorin att du förhindrar 400 nya. Sedan kan man alltid hoppas, att naturen kommer i kapp, och naturliga fiender till snigeln etablerar sig. Läs mer om snigeln och snigelbekämpning på vår hemsida www.tradgard.org eller på www.snigel.org

Vad har angripit vinbärsbusken?

FRÅGA: Jag har en uppstammad röda vinbärsbuske, 'Jonkheer van Tets', som har angripits av något. Vad är det? Är det bara att gräva upp busken och slänga den? Går detta även på svarta vinbär?

SVAR: Om du tittar under bladen så ser du, att busken är angripen av bladlöss, förmodligen av vinbärslusen. Den suger bladsaft och bladen får då dessa röda bucklor. Men det är ingen större fara för busken, och du behöver inte slänga den. Plocka bort de värst angripna bladen och skölj sedan undersidan av bladverket med vatten, för att ytterligare störa och decimera lössen. Senare under säsongen avtar angreppet, när de naturliga fienderna blir fler och parasiterar på och äter av lössen. Även svarta vinbär och andra vinbärsbus-

Går det att odla kål när det finns klumprotsjuka i jorden?

FRÅGA: I vår trädgård har det odlats grönsaker sedan trettioåret av mina föräldrar. De sålde även på torget. Tyvärr finns nu klumprotsjuka i marken, som ju går på korsblommiga växter. Av mina kålrötter, blomkål, rädisor m m är det bara några enstaka, som går fram. Finns det några resistent sorter? Var kan man i så fall få tag på frö?

SVAR: Klumprotsjuka, *Plasmodiophora brassicae*, är en mycket besvärlig svampsjukdom, som går på alla typer av korsblommiga växter. Svampens sporer kan ligga vilande i marken under lång tid, upp till 17 år har man sett i försök. Och det är svårt att sanera en smittad jord. Det gäller att undvika alla typer av korsblommiga växter. Tänk även på att rensa bort

korsblommiga ogräs, som exempelvis lomme och penningört.

Man kan försöka att motverka klumprotsjuka med kraftig kalkning (6 kg per kvm) och genom att se till att jorden är väl-dränerad. Även växter som råg, rajgräs och purjolök anses kunna begränsa sjukdomens överlevnad i marken. Men det finns inga helt resistent kålsorter att tillgå, som vi känner till. Men vissa kan ha bättre motståndskraft. Titta gärna in på den engelska hemsidan <http://www.allotment-garden.org>. Här saluförs vissa kålsorter som resistent, och de kan vara värda att testa.

Om du inte odlar så stora mängder kål, kan ett säkrare alternativ vara att göra odlingslådor. Marken kring lådorna besår du med gräs.

Klumprotsjuka på vitkål.

Marken under lådorna täcker du med en tjock markduk mot ogräs, så att inte din befintliga, smittade jord kommer i kontakt med den nya jorden som du fyller lådorna med. Bygg odlingslådorna så att du får ett jorddjup på minst 40 cm, då kan du odla alla dina olika sorters kålväx-

ter. Fyll lådorna med nyinköpt jord. Försök att upprätta en växtföljd i lådorna, så att kål inte återkommer oftare än vart sjätte år på samma plats. Tvätta alla redskap rena innan du använder dem i odlingslådorna. Sporer från klumprotsjuka kan spridas med redskap och skor.

Röd vinbärsbuske angripen av bladlöss.

kar kan bli angripna, men då är bucklorna i stället mer gulgröna. Om buskarna har god tillgång på vatten, är de inte lika attraktiva för löss.

Hur bekämpas snäckorna?

FRÅGA: Vår trädgård är övervämmad av både mördarsniglar och snäckor. Vi bor strax söder om Göteborg, och vårt största problem just nu är en humle. Med åren har det blivit mer och mer snäckor på den, och nu håller de på att äta upp den. Jag plockar bort ca 30 till 50 varje dag, och river sönder armarna på kuppen. Finns det något sätt att stoppa dem på innan de klättrar upp? Något man kan lägga under busken? När jag växte upp, var det en speciell händelse om man hittade en snäcka, men nu finns de överallt. Vad beror det på och hur kan man minska antalet?

SVAR: Du är inte ensam om ditt problem med snäckor i trädgården, det är allt fler som frågar om detta. Milda vintrar och fuktiga somrar gynnar sniglar och snäckor. Snäckor är dessutom mer toleranta mot torka och värme

BILD: LISE-LOTTE BJÖRKMAN

Fläckig lundsnaäcka.

än sniglar, eftersom de har sitt skyddande hus, och klarar då torrare perioder bättre. Ja, det verkar som om snäckor trivs och blir flera i våra trädgårdar.

Man räknar med att det finns drygt 100 snäckarter i Sverige, och av dem kan ett tiotal hittas i trädgården. De flesta är en naturlig del av vår fauna och är viktiga nedbrytare, och bekämpning rekommenderas sällan. Vanligen gör de ingen större skada, men vid massförekomst blir även deras ätskador märkbara. Speciellt den fläckiga lundsnaäcka kan vålla skada och upplevas som obehaglig, då den lokalt kan förekomma i stora mängder.

Vid stora besvär i trädgården kan du bekämpa snäckor

på samma sätt som mördarsnigeln. Plockning och insamling är det som främst rekommenderas. Snäckorna äter inte lika glupskt, och förökar sig inte lika snabbt som mördarsnigeln. Snigelmedel med järnfosfat dödar även snäckor, om de äter av det, och kan strös ut runt attraktiva plantor, innan snäckorna är etablerade på plantan. Även fallor med öl eller andra lockmedel lockar till sig snäckor, så prova detta vid din humle. Testa även barriärer i form av t ex kalk, aska eller granbark på marken runt humleplantan. Men fortsatt att plocka, ta långärmat eller långskaftade handskar på dig och fortsatt att kolla humleplantan dagligen, helst i kvällen.

Vad är det för fel med gräsmattan?

FRÅGA: I flera år har vår gräsmatta sett ut så här på våarna. Jag har både gödslat och sätt gräsfrö i de kala fläckarna, men marken verkar som död. Vad beror det på och vad kan man göra?

SVAR: Eftersom du har provat att så nytt frö och gödslat utan framgång, så tyder det på att jorden är för kompakt. De mikroskopiska hålrummen mellan jordpartiklarna blir ihoptryckta, luften i marken försvinner och rötterna kan inte andas. Rötterna behöver syre för att kunna ta upp vatten och näring från jorden. Gräsplantan blir försvagad och angrips lättare av diverse svampsjukdomar, som kan vara det som gör att plantan dör. Men svampbekämpning löser inte problemet, utan du behöver ordna

en luftigare jord.

Står det ofta vatten i jordytan, då är markens genomsläpplighet för dålig, och hela gräsmattan måste göras om. För ett lyckat resultat rekommenderas du att ta hjälp av en trädgårdsanläggningsfirma. De kan hjälpa dig att räkna ut var markdräneringen ska läggas, för bäst effekt. När dräneringen är på plats får du finast gräsmatta, om hela jordytan/grässvålen tas bort. Därefter återfylls ytan med 10 cm gräsmattejord. Nästa steg är att grundgödsla och sedan så gräsfrö eller rulla ut en ny gräsmatta.

Rinner ytvattnet undan inom några timmar efter ett kraftigt regn, räcker det med några års vertikalskärning eller luftning av ytan. Hyr en kraftig och bra vertikalskärare. Ställ in maskinen så att

BILD: HENRIK BODIN

Gräsmatta.

den går ner några centimeter i markytan. Det blir mycket löst material att kratta bort,

men det kan återanvändas i kompost och planteringar. När du har kört många gånger på ytan i olika riktningar kan du grundgödsla gräsmattan. Följ bruksanvisningen på gödselmedlet du väljer att använda. Därefter dressar du, dvs lägger ut ett tunt lager med ren sand (0–4 mm) över ytan. Sanden gör att ytan på jorden blir luftigare. Den tränger även ner i skåror, som vertikalskäraren har gjort i jordytan. Därefter vattnar du och sår in ett tunt lager gräsfrö (1–1,5 kg gräsfrö per 100 kvm). Håll ytan fuktig så att fröna får bra markkontakt och inte torkar, när de ska till att gro. Hela denna procedur görs på våren, när gräset har börjat växa och du redan har hunnit klippa gräsmattan, eller i augusti–september. 🌱